

prima instanță: Judecătoria Comrat
Judecătorul: S. Popovici
instanța de apel: Curtea de Apel Cahul
Judecători: V. Movilă, N. Veleva, E. Dvurecenschii

DECIZIE

11 octombrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători

Tatiana Vieru
Iurie Bejenaru
Luiza Gafton
Tamara Chișca – Doneva
Mariana Pitic

judecând cererea de recurs declarată de Tomailî Anatoli, prin intermediul avocatului Dmitri Chiseev,

în cauza civilă la cererea de chemare depusă de Tomailî Anatoli împotriva Iasîbaș Ștefanida, intervenient accesoriu Oficiul Stare Civilă Comrat, privind stabilirea paternității, constatarea faptului introducerii datelor în actul de naștere din spusele pârâtei și obligarea Oficiul Stare Civilă Comrat de a introduce modificări în actul de naștere,

împotriva deciziei Curții de Apel Cahul din 9 martie 2017, prin care s-a admis apelul declarat de Iasîbaș Ștefanida și s-a casat integral hotărârea Judecătoriei Comrat din 14 aprilie 2015, cu emiterea unei hotărâri de respingere a acțiunii,

c o n s t a t ă :

La 20 august 2013, Tomailî Anatoli a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Iasîbaș Ștefanida, privind stabilirea paternității.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că, din luna septembrie 2010 până în aprilie 2011, s-a aflat în relații de concubinaj cu Iasîbaș Ștefanida. Ulterior, la XXXXXXXX, după 3 luni de când au început să locuiască separat, pârâta a născut-o pe XXXXXXXX.

Tomailî Anatoli a subliniat că, de fapt, pârâta refuză să depună împreună cu el cerere la Oficiul de Stare Civilă, cu privire la înregistrarea paternității.

Reclamantul a solicitat constatarea paternității copilului, născut în afara căsătoriei, XXXXXXXX (vol. I, f. d. 1).

Pârâta Iasîbaș Ștefanida nu a formulat referință în întâmpinarea cererii de chemare în judecată, dar nici nu s-a prezentat la judecarea cauzei civile.

Prin hotărârea Judecătoria Comrat din 6 decembrie 2013, s-a respins acțiunea ca fiind neîntemeiată (vol. I, f. d. 53 – 59).

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, Tomailî Anatoli a declarat apel împotriva acesteia, solicitând casarea acesteia și pronunțarea unei noi hotărâri (vol. I, f. d. 65).

Curtea de Apel Comrat, prin decizia din 24 iunie 2014, a admis apelul depus de Tomailî Anatoli și a casat hotărârea Judecătoria Comrat din 6 decembrie 2013, cu trimiterea pricinii spre rejudecare în prima instanță, în alt complet de judecată (vol. I, f. d. 82 – 85). Totodată, Colegiul judiciar a stabilit că era necesar de atras în proces Serviciul Stare Civilă pentru soluționarea justă a cauzei.

La 18 noiembrie 2014, Judecătoria Comrat a introdus în calitate de intervenient accesoriu Oficiul Stare Civilă Comrat (vol. I, f. d. 100).

La 11 februarie 2015, Tomailî Anatoli, prin intermediul avocatului Dmitrii Chiseev, a depus cerere de extindere a pretențiilor din acțiunea inițială (vol. I, f. d. 118)

În completarea acțiunii, reclamantul a invocat că, din răspunsul Întreprinderii de Stat „C.R.I.S. „Registru” nr. 02/226877 din 24 octombrie 2014, rezultă că în Registrul de stat al populației lipsește informație cu privire la înregistrarea vizei de domiciliu/reședință a cet. Iasîbaș Anatoli. Prin urmare, datele indicate din spusele mamei Iasîbaș Ștefanida la nașterea copilului XXXXXXXX sunt inventate.

Tomailî Anatoli a solicitat, în plus, constatarea faptului introducerii datelor în actul de naștere din spusele pârâtei și obligarea Oficiul Stare Civilă Comrat de a introduce modificări în actul de naștere.

Pe parcursul examinării cauzei, pârâta Iasîbaș Ștefanida și intervenientul accesoriu Oficiul Stare Civilă Comrat nu au formulat referințe în întâmpinarea cererii de chemare în judecată.

Prin hotărârea Judecătoria Comrat din 14 aprilie 2015, s-a admis parțial acțiunea (vol. I, f. d. 134 – 135, 140 – 141, 146 – 147).

Astfel, s-a stabilit faptul paternității lui Tomailî Anatoli în privința minorei XXXXXXXX și s-a obligat Oficiul Stare Civilă mun. Comrat de a introduce modificări în certificatul de naștere nr. XXX din XXXXXXXX în rubrica datele despre tatăl, de a indica în calitate de tată pe Tomailî Anatoli Pantelei. În rest, s-a respins capătul de cerere referitor la constatarea faptului introducerii datelor în actul de naștere din spusele pârâtei ca fiind neîntemeiat.

Împotriva acestui act de dispoziție, Iasîbaș Ștefanida a declarat apel în termenul legal. În rezultat, intervenientul accesoriu Oficiul Stare Civilă a avansat o referință, în care a notat că numele de familie al tatălui a fost înscris după numele de familie a mamei „Iasîbaș”, iar prenumele tatălui a fost inserat la indicația declarantului, adică a mamei (vol. I, f. d. 174 – 175).

Prin decizia Curții de Apel Cahul din 31 martie 2016, s-a respins apelul declarat de Iasîbaș Ștefanida și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Comrat din 14 aprilie 2015 (vol. I, f. d. 230 – 233).

La 5 octombrie 2016, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție a decis admiterea recursului depus de Iasîbaș Ștefanida și a casat decizia Curții de Apel Cahul din 31 martie 2016, cu restituirea pricinii pentru rejudecare la Curtea de Apel Cahul, de un alt complet de judecători (vol. II, f. d. 14 – 19).

Curtea de Apel Cahul, prin decizia din 9 martie 2017, a admis apelul declarat de Iasîbaș Ștefanida și a casat integral hotărârea Judecătoriei Comrat din 14 aprilie 2015, cu emiterea unei hotărâri de respingere a acțiunii în partea constatării paternității (vol. II, f. d. 45 – 49).

Totodată, în temeiul art. 265 lit. a) din Codul de procedură civilă, s-a încetat procesul în partea capătului de cerere al reclamantului Tomailî Anatoli împotriva Iasîbaș Ștefanida, privind constatarea faptului introducerii datelor cu privire la tată în actul de naștere a copilului XXXXXXXX, din cuvintele mamei, dat fiind că în această parte cererea nu urmează a fi judecată în procedură civilă.

La fel, s-a scos de pe rol cererea de chemare în judecată depusă de Tomailî Anatoli împotriva Iasîbaș Ștefanida, în partea pretenției referitoare la obligarea Oficiului Stare Civilă Comrat de a introduce modificări în actul de naștere a copilului XXXXXXXX, deoarece reclamantul nu a respectat procedura prevăzută de lege, de soluționare prealabilă a pricinii pe cale extrajudiciară, conform art. 267 lit. a) din Codul de procedură civilă.

La 15 mai 2017, Curtea de Apel Cahul le-a expediat participanților la proces copia deciziei integrale din 9 martie 2017 (vol. II, f. d. 50).

La 14 iulie 2017, Tomailî Anatoli, prin intermediul avocatului Dmitri Chiseev, a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Cahul din 9 martie 2017, solicitând casarea acesteia în partea respingerii capătului de cerere, cu privire la stabilirea paternității, cu pronunțarea unei hotărâri de admitere în această parte.

În motivarea ilegalității deciziei contestate, Tomailî Anatoli a afirmat că a renunțat la demersul referitor la efectuarea expertizei genetice, din motivul lipsei intimității Iasîbaș Ștefanida împreună cu copil în țară, fiind plecați peste hotare.

Totodată, recurentul a precizat că intimata nu neagă în cererile sale paternitatea acestuia și nu a declarat că a avut relații intime cu alți bărbați în

momentul conviețuirii împreună. Din această perspectivă, instanța de apel trebuia să aplice art. 123 alin. (6) din Codul de procedură civilă.

În subsidiar, Tomailî Anatoli a susținut că martorii au declarat că acesta locuia și ducea o gospodărie împreună cu intimată, iar comportamentul acestora a dat dovadă că formează un cuplu. Prin urmare, se consideră tatăl biologic al copilului.

La 10 august 2017, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție i-a comunicat cererea de recurs Iasîbaș Ștefanida, informând-o că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu este prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia (vol. II, f. d. 63).

La 12 septembrie 2017, intimata Iasibaș Ștefanida a depus o referință în întâmpinarea recursului, solicitând respingerea acestuia ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) din Codul de procedură civilă, asupra admisibilității recursului se decide fără prezența participanților la proces sau a reprezentanților acestora, prin emiterea unei încheieri nemotivate despre care se face o mențiune pe pagina web a Curții Supreme de Justiție.

În procedura de filtru, completul de judecată a constatat că decizia integrală a instanței de apel din 9 martie 2017 a fost expediată în adresa părților la 15 mai 2017 (vol. II, f. d. 50), însă nu există dovada recepționării efective a acesteia de către participanții la proces. De fapt, potrivit plicului prezentat de avocatul recurentului, se atestă că scrisoarea, care conținea actul contestat, a ieșit din biroul (oficiul) poștal la 30 mai 2017 (vol. II, f. d. 58). Totuși, în lipsa unor înscrisuri pertinente, instanța de recurs nu poate determina cu precizie momentul, când a fost comunicată hotărârea motivată. Astfel, în atare situație și pentru a nu admite o ingerință disproporțională în dreptul de acces la justiție, dar având în vedere informațiile de pe plic, instanța de judecată a decis că recursul declarat Tomailî Anatoli, prin intermediul avocatului Dmitri Chiseev, este depus în termenul prevăzut de art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

De asemenea, mandatul seria MA nr. 0522856 din 25 martie 2014 a dovedit faptul că avocatul Dmitri Chiseev a fost împuternicit în mod legal să atace hotărârea judecătorească și să reprezinte interesele lui Tomailî Anatoli, fiind subiectul abilitat cu dreptul de a declara prezentul recurs (vol. I, f. d. 70) în conformitate cu dispozițiile art. 430 din Codul de procedură civilă. În același timp, materialele cauzei, confirmă că cererea nu a fost depusă repetat și nu a fost examinată anterior. La fel, s-a stabilit că argumentele recurentului se încadrează în temeiurile prevăzute de art. 432 din Codul de procedură civilă.

Prin urmare, prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 22 septembrie 2017, recursul declarat de Tomailî Anatoli, prin intermediul avocatului Dmitri Chiseev, a fost considerat admisibil spre examinare în fond (vol. II, f. d. 73).

În conformitate cu articolele 441 și 444 din Codul de procedură civilă, recursul s-a examinat de un complet de 5 judecători, fără înștiințarea participanților la proces, însă data și ora ședinței a fost plasată pe pagina web a Curții Supreme de Justiție. Astfel, Colegiul a decis inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs și referință au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței verificarea legalității hotărârii atacate. Totodată, toate punctele de drept care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. În esență, recurentul și intimata au avut posibilitatea să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse. Mai mult, nici un participant nu a solicitat audierea publică a cauzei sale (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Auza Vilho Eskelinen și alții v. Finlanda*, 19 aprilie 2007, parag. 72 – 75, *Eriksson v. Suedia*, 12 aprilie 2012, parag. 66, 72, *Pönkä v. Estonia*, 8 noiembrie 2016, parag. 33 – 34).

În subsidiar, în parag. 26 – 27 din decizia Curții Constituționale nr. 95 din 19 decembrie 2016 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 444 din Codul de procedură civilă, Curtea a statuat că în cazul procedurilor care au ca obiect autorizarea unui apel sau care consacră verificarea unor aspecte de drept, și nu de fapt, sunt îndeplinite condițiile articolului 6 din Convenție chiar dacă instanța de apel sau de recurs nu oferă reclamantului posibilitate să se exprime în fața sa, în persoană. Iar, în esență nu este afectat accesul liber la justiție.

Verificând decizia contestată în raport cu criticile formulate, în limitele controlului de legalitate și temeiurilor de drept invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Tomailî Anatoli, prin intermediul avocatului Dmitri Chiseev, este neîntemeiat și urmează a fi respins, cu menținerea deciziei Curții de Apel Cahul din 9 martie 2017, pentru motivele ce succed.

Instanța de recurs notează că raportul juridic dedus judecății vizează acțiunea depusă de Tomailî Anatoli împotriva Iasîbaș Ștefanida, privind constatarea paternității copilului născut în afara căsătoriei, XXXXXXXX (vol. I, f. d. 1).

Astfel, în urma judecării acesteia, prin hotărârea Judecătoriei Comrat din 6 decembrie 2013, s-a respins acțiunea ca fiind neîntemeiată (vol. I, f. d. 53 – 59).

În aceeași ordine de idei, Curtea de Apel Comrat, prin decizia din 24 iunie 2014, a admis apelul depus de Tomailî Anatoli și a casat hotărârea Judecătoriei Comrat din 6 decembrie 2013, cu trimiterea pricinii spre rejudecare în prima instanță, în alt complet de judecată (vol. I, f. d. 82 – 85).

În argumentarea opiniei sale, instanța de apel a considerat că prima instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane neantrenate în proces. De fapt, instanța de fond nici nu a stabilit cercul subiecților, care ar putea fi afectați, prin punerea în executare a hotărârii. Într-un final, Colegiul judiciar a stabilit că era necesar de atras în proces Serviciul Stare Civilă pentru soluționarea justă a cauzei.

Respectiv, la 3 octombrie 2014, Tomailî Anatoli, prin intermediul avocatului Dmitrii Chiseev, a depus demers cu privire la numirea expertizei ADN pentru a afla dacă acesta este tatăl biologic al copilului XXXXXXXX (vol. I, f. d. 98).

Prin urmare, la 18 noiembrie 2014, Judecătoria Comrat a introdus în calitate de intervenient accesoriu Oficiul Stare Civilă Comrat (vol. I, f. d. 100), însă a lăsat fără examinare cererea descrisă mai sus.

Totuși, prin încheierea protocolară din 22 decembrie 2014, Judecătoria Comrat a decis acceptarea refuzului lui Tomailî Anatoli referitor la dispunerea efectuării expertizei ADN (vol. I, f. d. 111, *pe verso*).

Colegiul judiciar evidențiază că, la 11 februarie 2015, Tomailî Anatoli, prin intermediul avocatului Dmitrii Chiseev, a depus cerere de extindere a pretențiilor din acțiunea inițială, solicitând, în plus, constatarea faptului introducerii datelor în actul de naștere din spusele pârâtei și obligarea Oficiul Stare Civilă Comrat de a introduce modificări în actul de naștere (vol. I, f. d. 118).

Prin hotărârea Judecătoriei Comrat din 14 aprilie 2015, s-a admis parțial acțiunea (vol. I, f. d. 134 – 135, 140 – 141, 146 – 147). Așadar, s-a stabilit faptul paternității lui Tomailî Anatoli în privința minorei XXXXX și s-a obligat Oficiul Stare Civilă mun. Comrat de a introduce modificări în certificatul de naștere nr. XXXXXXXXXXXX în rubrica datele despre tatăl, de a indica în calitate de tată pe Tomailî Anatoli Pantelei. În rest, s-a respins capătul de cerere referitor la constatarea faptului introducerii datelor în actul de naștere din spusele pârâtei ca fiind neîntemeiat.

Pentru a pronunța această hotărâre, prima instanță a reținut că actul de naștere nr. 95 din 8 august 2011 conține informație despre tatăl copilului – Iasîbaș Anatoli. În acest sens, această înscriere coincide cu prenumele și datele de anchetă ale reclamantului, exceptând numele de familie, care a fost introdus în baza art. 23 alin. (4) din Legea nr. 100 din 26 aprilie 2001, privind actele de stare civilă. Faptul conviețuirii reclamantului și pârâtei au fost confirmate prin declarațiile martorilor Gorelco V. H. și Tomailî A. P.

Împotriva acestui act de dispoziție, Iasîbaș Ștefanida a declarat apel în termenul legal. Respectiv, prin decizia Curții de Apel Cahul din 31 martie 2016, s-a respins apelul declarat de Iasîbaș Ștefanida și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Comrat din 14 aprilie 2015 (vol. I, f. d. 230 – 233).

La 5 octombrie 2016, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție a decis admiterea recursului depus de Iasîbaș Ștefanida și a casat decizia Curții de Apel Cahul din 31 martie 2016, cu restituirea pricinii pentru rejudecare la Curtea de Apel Cahul, de un alt complet de judecători (vol. II, f. d. 14 – 19). La judecarea cauzei, instanța de recurs a constatat că instanța de apel nu a dat apreciere argumentelor aduse de Iasîbaș Ștefanida cu privire la faptul că paternitatea nu poate fi stabilită doar în baza unor declarații ale martorilor. Mai mult, instanța ierarhic inferioară a ignorat criteriile prevăzute la art. 46 din Codul familiei.

Curtea de Apel Cahul, prin decizia din 9 martie 2017, a admis apelul declarat de Iasîbaș Ștefanida și a casat integral hotărârea Judecătoriei Comrat din 14 aprilie 2015, cu emiterea unei hotărâri de respingere a acțiunii în partea constatării paternității (vol. II, f. d. 45 – 49).

Totodată, în temeiul art. 265 lit. a) din Codul de procedură civilă, se încetează procesul în partea capătului de cerere al reclamantului Tomailî Anatoli împotriva Iasîbaș Ștefanida, privind constatarea faptului introducerii datelor cu privire la tată în actul de naștere a copilului XXXXX, din cuvintele mamei, dat fiind că în această parte cererea nu urmează a fi judecată în procedură civilă.

La fel, s-a scos de pe rol cererea de chemare în judecată depusă de Tomailî Anatoli împotriva Iasîbaș Ștefanida, pe capătul pretenției privind obligarea Oficiului Stare Civilă Comrat de a introduce modificări în actul de naștere a copilului XXXXXX, deoarece reclamantul nu a respectat procedura prevăzută de lege, de soluționare prealabilă a pricinii pe cale extrajudiciară, conform art.267 lit. a) din Codul de procedură civilă.

Pe fondul cauzei, instanța de apel a subliniat că proba cu martorii, administrată de prima instanță, nu este în stare să confirme faptul conceperii minorului XXXXXXX de la Tomailî Anatoli. Mai mult, deși actul de naștere al copilului din litigiu conține datele de anchetă ale lui Tomailî Anatoli, nu se formează o convingere fermă în vederea stabilirii paternității. Astfel, constatarea paternității de prima instanță este una eronată în lipsa unui raport de expertiză de tip ADN, atât timp cât declarațiile unor martori sunt insuficiente pentru admiterea acestui capăt de cerere. Mai mult, potrivit procesului – verbal din 9 martie 2017, Tomailî Anatoli și avocatul acestuia, Chiseev Dmitrii, au concretizat la întrebările instanței de apel că refuză la numirea expertizei, din cauza faptului că Iasîbaș Ștefanida și copilul nu sunt pe teritoriul Republicii Moldova (vol. II, f. d. 44).

Într-un final, instanța de apel a încasat de la Tomailî Anatoli în beneficiul statului taxă de stat în mărime de 75 lei, pentru examinarea cauzei în ordine de apel.

Pentru a pronunța această decizie, instanța de apel s-a călăuzit de articolele 46 și 48 din Codul familiei.

La caz, Tomailî Anatoli a criticat ilegalitatea deciziei Curții de Apel Cahul din 9 martie 2017, în partea respingerii capătului de cerere referitor la stabilirea paternității asupra copilului XXXXXX. Astfel, instanța de recurs va examina doar acest aspect.

În conformitate cu limitele impuse de articolul 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Colegiul lărgit învederează că recurentul a afirmat că a renunțat la demersul referitor la efectuarea expertizei genetice, din motivul lipsei intimei Iasîbaș Ștefanida împreună cu copil în țară, fiind plecați peste hotare. Totodată, s-a precizat că intimata nu neagă în cererile sale paternitatea acestuia și nu a declarat că a avut relații intime cu alți bărbați în momentul conviețuirii împreună. În subsidiar, Tomailî Anatoli a susținut că martorii au declarat că acesta locuia și ducea o gospodărie împreună cu intimată, iar comportamentul acestora a dat dovadă că formează un cuplu. Prin urmare, se consideră tatăl biologic al copilului.

În apărarea sa, intimata Iasîbaș Ștefanida nu a recunoscut argumentele recurentului și a solicitat respingerea acestora (vol. II, f. d. 66).

Analizând argumentele expuse în cererea de recurs și cele din referința intimei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel a examinat pricina cu respectarea normelor de procedură și a aplicat corect legea materială, iar soluția pronunțată este una corectă. Însă, în opinia instanței, este necesar de motivat suplimentar chestiunile cu privire la retragerea demersului de numire a unei expertize și a faptului că intimata nu a negat paternitate.

Potrivit jurisprudenței sale consecvente, CtEDO a statuat că instanțele judecătorești naționale au obligația de a-și motiva deciziile (a se vedea *Van de Hurk c. Olandei*, 19 aprilie 1994, parag. 61, seria A nr. 288). Întinderea obligației de a motiva hotărârea poate varia în dependență de caracterul deciziei și trebuie determinată în lumina circumstanțelor cauzei (a se vedea *Ruiz Torija c. Spaniei*, 9 decembrie 1994, parag. 29, seria A nr. 303-A). Deși articolul 6 parag. 1 din Convenție nu obligă instanțele de judecată să ofere răspunsuri detaliate la toate argumentele invocate, totuși din hotărâre trebuie să reiasă clar că elementele esențiale ale cauzei au fost examinate (a se vedea *Taxquet c. Belgiei* [MC], nr. 926/05, parag. 91, CEDO 2010).

În plus, Curtea Europeană a precizat că articolul 6 din Convenție nu obligă statele contractante să instituie instanțe de apel sau de recurs. Cu toate acestea, un stat care dispune de astfel de instanțe judecătorești are obligația să se asigure că justițiabilii se bucură în fața acestora de garanțiile fundamentale prevăzute de articolul 6 (a se vedea, printre altele, *Delcourt c. Belgiei*, 17 ianuarie 1970, parag. 25, seria A nr. 11, și *Erfar-Avef c. Greciei*, nr. 31150/09, parag. 39, 27 martie 2014).

Instanța de recurs reține că instanța de apel a aplicat just articolele 46 și 48 din Codul familiei la soluționarea speței.

Astfel, conform art. 46 din Codul familiei, drepturile și obligațiile reciproce ale părinților și copiilor rezultă din proveniența copiilor, atestată în modul stabilit de lege.

Articolul 48 din legea citată prevede că dacă copilul este născut din părinți necăsătoriți între ei și în lipsa declarației comune a părinților sau a tatălui copilului, paternitatea se stabilește de către instanța judecătorească în baza declarației unuia dintre părinți, a tutorelui (curatorului) copilului sau a copilului însuși la atingerea majoratului.

La acest capitol, instanța de recurs remarcă că la soluționarea acestor categorii de litigii trebuie să se dovedească faptul că persoana, care se pretinde a fi tatăl copilului, a avut relații sexuale cu mama acestuia în timpul legal al concepției și faptul că copilul, a cărui paternitate se cercetează, a fost conceput din aceste relații. Dovada paternității se face prin orice mijloc de probă admis de lege: martori, înscrisuri (ex.: înscrisurile din foaia clinică privind datele despre sarcină, despre noul-născut), mărturisirea pârâtului. Un rol deosebit îl reprezintă expertiza medico - judiciară, instanța urmând să-și formeze convingerea asupra stabilirii paternității din ansamblul de probe prezentate. Datorită specificului acestei probleme și dat fiind că paternitatea se întemeiază pe faptul incert și imposibil de probat în mod nemijlocit, instanțele trebuie să dea prudență deosebită în administrarea și aprecierea probelor.

În conformitate cu art. 118 alin. (1), (3) din Codul de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sînt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

Totodată, articolul 130 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă prevede că instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea pricinii.

Prin prisma normelor enunțate, Colegiul lărgit subliniază că recurentul a avut obligația pozitivă de a demonstra în fața primelor instanțe că din luna septembrie 2010 până în aprilie 2011, s-a aflat în relații de concubinaj cu Iasîbaș Ștefanida. Iar,

ulterior, la XXXXXXXX, după 3 luni de când au început să locuiască separat, intimata a născut-o pe XXXXXXXX.

În aceste circumstanțe, instanța de recurs reține că instanța de apel a stabilit că martorii prezentați de Tomailî Anatoli în fața primei instanțe sunt insuficienți pentru stabilirea paternității, iar faptul că actul de naștere a copilului XXXXXXXX conține date de anchetă a recurentului nu formează convingerea fermă în vederea admiterii pretenției acestuia (vol. II, f. d. 49).

Pe baza celor relatate, Colegiul lărgit apreciază că instanța de apel nu a respins depozițiile martorilor Gorelco Vladimir (vol. I, f. d. 132) și Tomailî Anna (vol. I, f. d. 133), însă a considerat că nu sunt destule pentru probarea gestionării unei gospodării comune de către părțile implicate în proces. De fapt, numărul relativ mic de martori necesita o prezentare suplimentară a acestora, atât timp cât avocatul recurentului Dmitri Chiseev, inițial, a solicitat audierea a cinci martori prin demersul, înregistrat la 3 octombrie 2014 cu nr. 9601 (vol. I, f. d. 97). Cu toate acestea, motivul pentru care nu a fost susținut această cerere integral nu a fost adus la cunoștința instanței, iar materialele cauzei nu pot forma o concluzie certă în această parte.

Mai mult, traiul în comun și gestionarea unei gospodării comune a mamei copilului cu recurentul, până la nașterea copilului, poate fi confirmat prin prezența circumstanțelor caracteristice relațiilor de familie: traiul în comun în aceeași locuință, alimentarea în comun, bugetul comun, grija reciprocă a unuia față de altul, procurarea bunurilor pentru traiul în comun, etc. Poate fi considerat trai în comun cazul în care, deși părțile locuiau în încăperi diferite, recurentul sistematic vizita intimata, participa la cheltuielile legate de gospodărirea comună.

Instanța de recurs constată lipsa unor asemenea probe conduce inevitabil la soluția că acest argument al recurentului nu a fost demonstrat pe deplin.

În același timp, Colegiul lărgit respinge poziția lui Tomailî Anatoli cu privire la aplicarea articolului 123 alin. (6) din Codul de procedură civilă, potrivit căruia faptele invocate de una din părți nu trebuie dovedite în măsura în care cealaltă parte nu le-a negat. Or nu există confirmare din înscrisurile prezente la dosar că intimata Iasîbaș Ștefanida nu a negat paternitatea recurentului. În realitate, cererile de apel și cererea de recurs declarate de intimată pe parcursul examinării cauzei, dar și referința formulată împotriva recursului lui Tomailî Anatoli (vol. II, f. d. 65 – 68), confirmă în mod cert că aceasta susține poziția Curții de Apel Cahul din 9 martie 2017 de respingere a pretenției referitoare la stabilirea paternității. De asemenea, aceasta manifestă dezacordul cu argumentele invocate în cererea de recurs.

În subsidiar, recurentul nu s-a folosit în probarea acestui element de fapt de posibilitatea prevăzută la articolul 118 alin. (2) din Codul de procedură civilă, conform căruia partea care nu a exercitat pe deplin obligația de a dovedi anumite

fapte este în drept să înainteze instanței judecătorești un demers prin care solicită audierea părții adverse în privința acestor fapte dacă solicitarea nu se referă la circumstanțele pe care instanța le consideră dovedite.

În continuare, instanța de recurs propune să examineze argumentul recurentului ce ține de retragerea demersului de efectuare a expertizei ADN. Astfel, acesta a indicat că a renunțat la acest demers din cauza lipsei intimatei Iasîbaș Ștefanida împreună cu copilul din țară.

Cu privire la acest aspect, se reține motivarea instanței de apel, care a constatat că în scopul clarificării provenienței copilului, în cadrul dezbaterilor judiciare, avocatul Chiseev Dmitri, în interesele lui Tomailî Anatoli, a solicitat numirea expertizei genetice (ADN) (vol. I, f. d. 98). Însă, ulterior, acesta în lipsa apărătorului său, în cadrul ședinței de judecată a declarat că renunță la demersul reprezentantului acestuia privind numirea expertizei biologice, pe motiv că intimata și copilul nu se află pe teritoriul Republicii Moldova, ce se confirmă prin procesul – verbal al ședinței de judecată din 22 decembrie 2012 (vol. I, f. d. 111).

Totuși, această împrejurare a fost considerată una decisivă de către Curtea Supremă de Justiție, care prin decizia din 5 octombrie 2016, a opinat că soluția primei instanțe referitoare la imposibilitatea efectuării expertize este una declarativă (vol. II, f. d. 18).

Din această perspectivă, Colegiul judiciar reține că refuzul recurentului de a numi o asemenea expertiză a fost menținut și în fața instanței de apel, inclusiv și de avocatul acestuia, fapt consemnat în procesul – verbal al ședinței de judecată din 9 martie 2017 (vol. II, f. d. 43 – 44), invocând temeuri similare, și anume plecarea pârâtei și a copilului din țară.

Astfel, instanța de judecată reamintește că recurentul a renunțat la numirea unei expertize la 9 martie 2017, însă certificatul nr. 709 din 4 octombrie 2013, anexat de recurent (vol. I, f. d. 30), demonstrează că intimată era plecată peste hotarele țării la situația din anul 2013. Totodată, acest înscris a fost semnat de primarul sat. Congaz, care nu este un organ competent în acest sens, având informații veridice doar pentru regiunea pe care o poate reprezenta. De fapt, articolul 130 alin. (5) din Codul de procedură civilă prevede că proba este declarată ca fiind veridică dacă instanța constată prin cercetare și comparare cu alte probe că datele pe care le conține corespund realității.

În plus, conform procesului – verbal al ședinței de judecată din 9 martie 2017, Tomailî Anatoli a declarat că nu poate confirma prin documente faptul că pretinsul său copil se află cu mama pe teritoriul Federației Rusă, însă această se demonstrează de Serviciul Vamal (vol. II, f. d. 44). Prin urmare, se atestă că recurentul cunoștea modalitatea de a demonstra că atât intimata, cât și copilul, sunt plecați peste hotarele

Republicii Moldova, însă conștient nu a depus efort pentru a susține prin probe veridice acest punct de vedere.

De asemenea, instanța de recurs notează că avizele poștale, recepționate la 9 decembrie 2016 (vol. II, f. d. 27) și 15 februarie 2017 (vol. II, f. d. 36), au fost primite personal de destinatarul Iasîbaș Ștefanida Pantelei. Or asemenea circumstanță a permis pe de o parte examinarea cauzei în ordine de apel în absența acesteia, iar pe de altă parte demonstrează că în perioada decembrie 2016 – februarie 2017 aceasta se afla pe teritoriul Republicii Moldova. Aceeași situație este caracteristică și pentru 24 iulie 2015 (vol. I, f. d. 169).

În consecință, instanța de recurs constată că motivele recurentului, referitoare la faptul că intimata cu copilul erau plecate din țară, sunt declarative și se combat prin probele analizate mai sus.

Instanța de recurs susține că Curtea Europeană, în practica sa consecventă, a hotărât deja, în mai multe cauze privind prezumții legale de paternitate, că o situație în care era imposibil să se acorde prioritate realității biologice asupra unei prezumții legale de paternitate nu era compatibilă cu obligația de a garanta respectarea efectivă a vieții private și de familie, chiar și ținând seama de marja de apreciere de care beneficiază statele (a se vedea *Mizzi v. Maltei*, parag., CEDO 2006-I (extrase); *Shofman v. Rusia*, 24 noiembrie 2005, parag. 45). La fel, se evidențiază că cazuri similare au fost examinate în cazurile *Ostace v. România*, 25 februarie 2014, parag. 33 – 52, *Tavli v Turcia*, 9 noiembrie 2006, parag. 36; *İYİLİK v. Turcia*, 6 decembrie 2011; *I.L.V. v. România*, 24 august 2010).

Pe baza celor prezentate, Colegiul judiciar este solidar cu opinia instanței de apel că, în lipsa unui raport de expertiză de tip ADN, declarațiile doar a martorilor sunt insuficiente pentru admiterea pretenției cu privire la stabilirea paternității (vol. II, f. d. 49).

Cu privire la argumentul recurentului referitor la necesitatea de a lua în considerare cu prioritate interesele superioare ale copilului, instanța de judecată subliniază că deși art. 8 din Convenție tinde, în esență, să protejeze persoanele împotriva ingerințelor arbitrare ale autorităților publice, acesta nu impune statelor doar să se abțină de la astfel de ingerințe; acesta poate implica, în plus, obligații pozitive inerente respectării efective a vieții private sau de familie. Limita dintre obligațiile pozitive și obligațiile negative ale statului în raport cu această dispoziție nu se pretează însă unei definiții precise. Cu toate acestea, principiile aplicabile sunt comparabile. În ambele cazuri, trebuie să se țină seama de echilibrul just care trebuie păstrat între interesele concurente ale individului și ale societății în ansamblul său; de asemenea, în ambele ipoteze, statul beneficiază de o anumită marjă de apreciere (*Shofman* citată mai sus, pct. 33-34, 24 noiembrie 2005).

În acest sens, pentru a determina o cerere de constatare a paternității, instanțele trebuie să țină seama de principiul de bază al intereselor copilului. Într-adevăr, articolul 8 al Convenției trebuie să extindă, atunci când circumstanțele impun acest lucru, asupra relației care s-ar putea dezvolta între un copil născut în afara căsătoriei și tatăl său natural. Factorii care trebuie luați în considerare includ natura relației dintre părinții naturali și interesul și atașamentul tatălui natural față de copil înainte și după naștere (a se vedea *Nylund v. Finlanda (dec.)*, CEDO 1999-VI, *Nekvedavicius c. Germaniei (dec.)*, 19 iunie 2003, *L. v. Țările de Jos*, parag. 36, CEDO 2004 -IV, *Anayo v. Germania*, parag. 57, 21 decembrie 2010, și *Ahrens v. Germania*, parag. 58, 22 martie 2012).

Totuși, din analiza probatoriului, instanța de judecată constată că recurentul nu a demonstrat o legătură strânsă dintre acesta și copil și nu a motivat în cererea sa în ce măsură ar fi putut fi afectat principiul enunțat mai sus. În esență, Colegiul lărgit punctează că în temeiul art. 442 alin. (1) Codul de procedură civilă, instanța de recurs verifică legalitatea hotărârii atacate în limitele invocate în recurs, iar potrivit art. 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs trebuie să cuprindă esența și temeiurile recursului, precum și argumentul ilegalității deciziei atacate. În atare situație, instanța de judecată observă că recurentul a generalizat că nu s-a ținut cont de interesul superior al copilului, fără a specifica prin ce s-a manifestat această încălcare. Or, prin simpla introducere în conținutul cererii a unei asemenea poziție, nu rezultă în mod cert procedeu juridic prin care nerespectarea acestor prevederi legale ar putea influența legalitatea soluției privind respingerea paternității.

Astfel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție notează că recurentul a beneficiat de o procedură contradictorie. Acesta a putut să prezinte, în diverse etape ale acesteia, argumentele pe care le considera pertinente pentru apărarea intereselor sale, iar decizia de respingere a acțiunii sale a fost motivată de către instanța de apel. Un raționament subsidiar al instanței în susținerea poziției sale constă în faptul că recurentul a fost reprezentat de către avocatul Dmitri Chiseev, persoană abilitată și calificată, conform art. 1 al Legii cu privire la avocatură, să pledeze și să acționeze în numele clienților lor, să practice dreptul, să apară în fața unei instanțe judecătorești sau să consulte și să prezinte în materie juridică clienții lui. Astfel, acesta a fost în măsură să cunoască condițiile pentru apărarea intereselor clientului său.

În consecință, recurentul a avut posibilitatea legală de a prezenta probe suplimentare în afară de dispunerea efectuării unei expertize ADN, însă nu a folosit acest mijloc de apărare a intereselor sale. Deci instanța consideră că a fost respectat un echilibru just între dreptul copilului minor de a i se proteja interesele în

procedură, de vreme ce nu există o incertitudine cu privire la identitatea sa, iar recurentul nu a probat în nici un fel filiația sa față de acesta.

În conformitate cu articolul 445 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept: să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

Având în vedere cele constatate *supra*, instanța de recurs nu identifică, în procedura în litigiu, considerată în ansamblul său, niciun indiciu privind inechitatea sau caracterul arbitrar care putea ridica o problemă din perspectiva art. 6 parag. 1 și art. 8 din CtEDO, iar, *în final*, ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat de Tomailî Anatoli, prin intermediul avocatului Dmitri Chiseev,

În conformitate cu art. 445 al. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de Tomailî Anatoli, prin intermediul avocatului Dmitri Chiseev.

Se menține decizia Curții de Apel Cahul din 9 martie 2017, în cauza civilă la cererea de chemare depusă de Tomailî Anatoli împotriva Iasîbaș Ștefanida, intervenient accesoriu Oficiul Stare Civilă Comrat, privind stabilirea paternității, constatarea faptului introducerii datelor în actul de naștere din spusele pârâtei și obligarea Oficiul Stare Civilă Comrat de a introduce modificări în actul de naștere.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,

Judecător

Tatiana Vieru

Judecători

Iurie Bejenaru

Luiza Gafton

Tamara Chișca - Doneva

Mariana Pitic